

Het iconische beeld van de kwetsbare aarde, eenzaam zwevend door de ruimte drukt uit wat gastconservator **Eva Rovers** wil laten zien in het **Universiteitsmuseum**. Op die aarde horen we allemaal thuis. Samen kunnen we van haar genieten. En samen moeten we haar beschermen. De tentoonstelling die Rovers inrichtte ter gelegenheid van het lustrum heet daarom 'Ruimteschip aarde'.

405
al
inclusive

Rijk en kwetsbaar

MARJAN BROUWERS

TENTOONSTELLING

WWW.RUG.NL/MUSEUM

Lustrumtentoonstelling Ruimteschip aarde

Zo'n twee jaar geleden gaf Eva Rovers een lezing over Boudewijn Büch aan de Vrienden van het Academisch Erfgoed Groningen. 'Ik vertelde onder andere hoe hij zijn hele huis had ingericht als een ouderwets verzamelkabinet.' Haar verhaal raakte een snaar, want na afloop vroeg de organisatie of ze in het kader van het 405-jarige bestaan van de RUG een tentoonstelling in het Universiteitsmuseum wilde inrichten. 'Dat leek me fantastisch. Helemaal toen ik voor het eerst het depot bezocht. Zoveel historische objecten bij elkaar: de eerste couveuses, opgezette dieren, lichaamsdelen op sterk water, kasten vol audiovisuele apparatuur uit de jaren vijftig ... Op dat moment besef je de vergankelijkheid van ons leven. Al die spullen nodigen uit om een verwonderkamer te maken, maar dan wel op een eigentijdse manier binnen het kader van het thema All Inclusive.'

Biografie

Als kunsthistorica neusde Rovers altijd al met plezier rond in archieven en depots. Daarom reageerde ze op een advertentie van het Biografie Instituut van de RUG, waarin een promovendus werd gezocht voor het schrijven van de biografie van Helene Kröller-Müller. 'De aanleiding voor deze opdracht was dat er een kist met duizenden brieven beschikbaar was gekomen. Dit was een prachtkans om te ontdekken wie de vrouw was die al die kunst had verzameld. De biografie ging verder dan de kunst alleen. Door haar ogen kon ik als door een caleidoscoop vele facetten van een tijdperiode belichten: haar positie als vrouw aan het begin van de twintigste eeuw, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, haar drijfveren, haar manier van verzamelen. Ook

ontdekte ik dat de biografie een fijn genre is: je doet academisch onderzoek, maar je hebt tegelijkertijd de ruimte om er een mooi, meeslepend verhaal van te maken.'

Boudewijn Büch

Ook het leven van Boudewijn Büch, haar volgende biografische project, stond in het teken van verzamelen. Rovers: 'Gaandeweg beseft ik hoeveel parallellen er bestaan tussen deze twee mensen. Allebei stelden ze hun hele leven in het teken hun verzameling, ten koste van alles. Hun verzameling was hun wereld, een manier om zich terug te trekken, om grip op het leven te houden.'

FOTO NIELS VUUG

Eva Rovers (1978) studeerde in Utrecht Taal- en Cultuurstudies, specialiseerde zich in de cultuurgeschiedenis van de twintigste eeuw en in kunstbeleid & -management. Na haar afstuderen werkte ze er als docent, bestuurder, organisator en fondsenwerver. In 2010 promoveerde ze aan het Biografie Instituut van de RUG op haar onderzoek naar Helene Kröller-Müller. Ze heeft meerdere boeken op haar naam staan, zoals de biografieën over Helene Kröller-Müller en Boudewijn Büch. Tegenwoordig publiceert ze over vraagstukken zoals opstand en verzet.

Voor deze biografie kreeg Rovers exclusief toegang tot Büchs persoonlijke archief, dat nog tot 2030 gesloten blijft. Op basis van zijn 67 dagboeken, ruim 1500 foto's en stapels brieven slaagde ze erin tot zijn persoon door te dringen. 'Büch was de eerste die op een populaire manier op tv over boeken praatte. Begin jaren tachtig in zijn eigen boekenprogramma, maar ook later bij Barend & Van Dorp. Hij maakte er een hele show van, met zijn witte handschoentjes, zijn aanstekelijke enthousiasme en T-shirt van de Rolling Stones. Daardoor heeft hij een breed publiek geïnteresseerd voor literatuur, geschiedenis en poëzie. Dat lees je ook terug in veel brieven die hij van kijkers kreeg.'

Rovers was ook nieuwsgierig naar de vraag waarom Büch zoveel leugens had verteld over zijn leven. 'Na zijn dood werd hij door velen weggezet als dwangmatige leugenaar. Dat was gemakkelijk schieten, want bij leven sloeg hij altijd fel en hard terug. Hij speelde met feit en fictie, verzon zelfs een dood zoon-

tje. Dat gaat ver, maar zo uitzonderlijk was het niet om leven en werk in elkaar over te laten vloeien: Goethe en

Lord Byron deden dat, maar ook iemand als Harry Mulisch. Ik vond het vreemd dat mensen zo snel met die diagnose klaar stonden – zonder psychologisch rapport of andere bron. En niemand die de vraag stelde wat hem dreef, waarom hij zoveel verzon. Want al die verzinsels hebben hem alleen maar ellende gebracht. Waarom deed hij het dan toch? Daar was ik naar op zoek.'

Verwonderkamer

Hoewel Rovers tegenwoordig over heel andere vraagstukken schrijft – opstand, verzet, Occupy, gele hesjes en klimaatjongeren – grijpt ze als gastconservator terug op haar fascinatie voor depots en verzamelingen. 'Sinds de zestiende eeuw zie je hoe verzamelaars de hele wereld bij elkaar wilden brengen in één verwonderkamer: een 'Kunst- und Wunderkammer'. Die verzamelkabinetten lieten de wonderen van de wereld zien, inclusief het vernuft van de menselijke geest en de ontdekkingen van wereldreizigers. Het depot van het Universiteitsmuseum is ook zo'n wonder; al vroeg ik me wel meteen af hoe ik er een samenhangend, eigentijds geheel van kon maken. Daarom heb ik een aantal jonge Groningse kunstenaars gevraagd om me te helpen met de vormgeving. En dat gaat lukken: ze denken geweldige ideeën uit over licht, geluid en animaties: eigentijdse manieren om de tien kabinetten op een heel andere manier in de spotlights te zetten.'

Geen reserveplaneet

Wat restte was het vinden van een rode draad: hoe kon ze de tentoonstelling koppelen aan het lustrumthema? 'All inclusive bracht

me bij het gedachtegoed de Amerikaanse schrijver, uitvinder en futuroloog Richard Buckminster Fuller. Hij beschreef de aarde ooit als een ruimteschip dat zweeft door het universum. De voorraden aan boord zijn beperkt en kunnen niet worden aangevuld. We hebben geen reserveplaneet. Astronauten die de aarde vanuit

de ruimte zien, herkennen dat idee. Dan pas worden ze zich ervan bewust hoe mooi en kwetsbaar onze planeet is - en vooral hoe alles met elkaar samenhangt. Die ervaring hoop ik bezoekers mee te geven, terwijl ze van vanuit de macrokosmos inzoomen naar de microkosmos. Onderweg ontdek je aan de hand van de kabinetten hoe divers, rijk en vernuftig het leven op aarde is en dat we zuinig moeten zijn op die diversiteit.'

Ijzeren long

De inrichting is nog in ontwikkeling, dus ze kan er nog niet te veel over zeggen, behalve dan dat een rariteitenkabinetje van Boudewijn Büch ook aanwezig is. 'Daar is het uiteindelijk mee begonnen. Verder willen we in elk kabinet een academisch, historisch object koppelen aan een actueel thema. Bijvoorbeeld met een ijzeren long, waar kinderen die polio hadden soms jarenlang in moesten blijven liggen. Die ijzeren long koppel ik dan aan onze afhankelijkheid van de atmosfeer van de aarde.' Het wordt een spectaculaire tentoonstelling, belooft ze. 'We openen op 5 juni en organiseren ook de nodige lezingen die aansluiten op ons thema. Ik raad alumni die Groningen bezoeken zeker aan om te komen kijken!'

